

УДК 002.2:070.11

Ольга Косачова,

кандидат наук із соціальних комунікацій,

старший викладач кафедри телерепортерської майстерності ХДАК

Проблема актуалізації книги в контексті теорії журналістики

Соціокомунікативний феномен книги розглянуто з позицій теорії журналістики; наголошено на соціальній значущості книги та потребі процесу її актуалізації. Запропоновано критерії актуальності книги, що виводять її на рівень журналістського твору. Окреслено систему актуалізації книги, проаналізовано ефективні засоби актуалізації книги в сучасному медіапросторі. Виявлено перспективні напрями процесу актуалізації книги силами фахівців інформаційно-бібліотечної галузі.

Ключові слова: книгознавство, теорія журналістики, засоби масової інформації, бібліотечна журналістика, соціальні мережі, влоги.

Постановка проблеми. Згідно з теорією журналістики, в результаті діяльності ЗМІ створюється панорама поточного життя суспільства, образ сучасності у зв'язку з її минулим та "натяком" на майбутнє. З позицій соціокомунікативного підходу одним із найефективніших засобів зв'язку поколінь, обміну знаннями та досвідом є книга, тому в цьому дослідженні розглядаємо її як засіб журналістської діяльності та аналог журналістського твору. Проте таке тлумачення рідко застосовується на практиці серед професійних і бібліотечних журналістів. Тому одним із завдань цієї роботи є доведення прагматичної цінності книги для масової аудиторії та розкриття сутності процесу її актуалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До джерельної бази дослідження увійшли наукові розвідки класиків та сучасників у галузі теорії соціальних комунікацій (А. Соколова, В. Ільганаєвої); книгознавства (М. Куфаєва, М. Рубакіна, Н. Кушнарєнко, В. Маркової, Г. Швецової-Водки); журналістикознавства (Є. Прохорова, С. Корконосенка, В. Різуна). Серед актуальних питань, дотичних до аналізованої проблематики, є особливості когнітивного та аксіологічного потенціалу книги, висвітлені в доробках М. Сенченка [14; 15], що розширюють традиційне уявлення про книгу та виводять її на рівень суспільно-політичного явища. Цікавою для розуміння сучасних тенденцій книгознавства є публікація М. Шатрової [17], в якій наведено відомості про розробників та напрями сучасних досліджень у книгознавстві. В авторській схемі дослідника виокремлює його місце в системі наук соціокомунікативного змісту. Теорію журналістики та літературознавства М. Шатрова відносить до розділу "Документологія", що, на нашу думку, обмежує

інформаційні можливості та суспільне призначення журналістики, натомість поділяємо позицію А. Соколова, який визначає місце журналістики та літературознавства серед суспільствознавчих наук соціокомунікативної системи [16].

На жаль, автори сучасних публікацій книгознавства і журналістикознавства не розглядають у тісному взаємозв'язку їх онтологічних і когнітивних функцій. Винятком вважаємо монографію Ю. Бондаря "Перша інформаційна. Правидавництво: зародження та розвиток видавничої справи у процесі суспільно-політичних трансформацій Стародавнього світу" [2] та рецензію В. Клічака, в якій зауважено, що "стародавній світ став колыскою правидавництва і пражурналістики" [6]. Одна з останніх спроб розглянути конкретну книгу як засіб соціалізації особистості також належить Ю. Бондарю [1], котрий аналізує книгу "Дон Кіхот" крізь призму культурних та соціальних пертурбацій епохи її видання та подальшого впливу на хід історії. Водночас зазначених розвідок недостатньо, щоб скласти уявлення про систему актуалізації книги в контексті теорії журналістики та сучасні напрями її реалізації. Замало уваги приділено і питанням бібліотечної журналістики, що зумовлює актуальність пропонованої публікації.

Мета статті — виявити сутність процесу актуалізації книги та розкрити популярні напрями його реалізації в українському та закордонному медійних просторах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сутність процесу актуалізації полягає передусім у засадах теорії журналістики. Термін "актуальність" має латинське коріння і дослівно перекладається як "дійсний, сучасний, злободенний та важливий". У журналістиці

цей параметр цінності інформації передбачає звернення до важливих і нагальних питань та явищ поточної історії, гострих теоретичних проблем, історичних подій минулого й прогнозів на майбутнє [13]. Центральною категорією діяльності ЗМІ є "масова інформація", тобто така, що становить загальний суспільний інтерес. Що ширшою є цільова аудиторія повідомлення, то актуальнішим воно стає. Є п'ять ланцюжків взаємопов'язаних закономірностей масово-інформаційної діяльності. Книга як засіб журналістської діяльності може посісти чільне місце у кожній з них, зокрема першій, що розкриває соціальну роль журналістики: "масова інформація (книга) — функції (культурно-просвітницька, аксіологічна, пізнавальна тощо) — аудиторія (суспільство) — функціонування (застосування втіленого в книзі досвіду на практиці) — результативність (отримана користь для поточного життя)". Водночас постає питання про важливість книги, адже згідно з основними засадами журналістики, інформація, що подається у ЗМІ, має чинити безпосередній вплив на користувача та торкатися його інтересів, а нині це переважно аварії та катаклізми, насильство, корупція, підвищення зарплат і стипендій, зростання цін на продукти, пенсійна реформа, війна тощо. Книзі з-поміж цих подій та явищ майже не залишається місця, тому вважаємо за потрібне визначити її роль у панорамі поточного життя суспільства та окреслити головні аспекти процесу актуалізації.

За результатами власних досліджень, апробованих на зарубіжних конференціях [7; 8], виявлено чотири основні критерії актуальності книги, що дають змогу тлумачити її як аналог журналістського продукту:

1. Документальність або історичне підґрунтя. Насамперед це стосується історичних розвідок письменників і журналістів (Т. Драйзер "Американська трагедія", Д. Стейнбек "Грона гніву", Д. Херс "Хіросіма", Я. Ріс "Як живуть інші", Г. Е. Якобс "Події з життя рабині", Е. Сінклер "Джунгли", Ф. Дуглас "Пошук життя Фредеріка Дугласа" та ін.).

2. Соціальна злободенність. Книги, що торкаються проблем соціальної незахищеності громадян, порушення їх прав і свобод у суспільстві. Зокрема, згідно зі свідченнями сучасників [4], у книзі "Записки мисливця" І. Тургенєва настільки вправно було змалювано самотні образи простих людей та злиденність їх життя, що це вплинуло на скасування кріпосного права. Зауважимо, що соціальна тематика актуальна і в наш час.

3. Психологічні засади. Образний, асоціативний та мотиваційний потенціал книги, що в комплексі дає змогу пояснити об'єктивні соціальні процеси за допомогою суб'єктивних свідомих чи підсвідомих переживань людини, як-от відома теорія психоаналізу З. Фрейда.

4. Філософські канони. Висвітлення сталих цінностей, що скеровують людину в житті. Певні книги

характеризуються трансцендентністю (від лат. *transcendo* — той, що виходить за межі), адже їхні автори намагаються пояснити явища, принципово недосяжні для дослідного пізнання або не засновані на досвіді. Прикладом такої літератури є повість братів Стругацьких "Пікнік на узбіччі" (відома за кінофільмом А. Тарковського "Сталкер") та роман С. Лема "Солярис".

Філософія, яку також називають "матір'ю усіх наук", надзвичайно багата на теорії пояснення сутності різноманітних культурних явищ та феноменів, зокрема — книги. Цікава технологія відбору видатних книг належить американському філософу й просвітнику Мортімеру Адлеру (1902—2001), яку дослідив у своїх наукових розвідках директор Книжкової палати України М. Сенченко: "Великими науковими книгами ми називаємо твори, здатні розширити межі нашого розуміння, а велика художня література сприяє духовному зростанню і розвитку гуманістичних ідей" [14, с. 5]. З-поміж різних критеріїв М. Адлера, що відрізняють видатні книги від звичайних, на увагу заслуговують положення про те, що видатні книги: а) завжди сучасні; б) найкраще вчать і сприяють розумінню; в) торкаються одвічних проблем, що хвилюють людство [14].

Актуальність книги аналізується і в контексті іміджології. Зокрема, в одній з наукових розвідок М. Сенченко обстоює положення про те, що книга є головним інструментом формування іміджу держави [15], наголошуючи на медіавимірності книги: "Книга — медіум комунікацій. Книга — основа медіавсесвіту. Письменник створює світ, а кіно тільки додає декорації, ілюструє створений текст. Водночас реальність нестримно змінюється, виникають нові жанри, яких не було раніше" [15, с. 5]. На жаль, у сучасних випусках новин книга рідко потрапляє до культурного блоку, тому потрібні подальші дослідження у сфері її актуалізації та впровадження їх у практику українських ЗМІ.

Ураховуючи різні підходи до аналізу актуальності книги, як емпіричну базу пропонованого дослідження, потрібну для виявлення системи актуалізації книги та її засобів, обрано сучасний медіа-простір, зокрема різноманітні мультимедійні сервіси: соціальні медіа та відеохостинги. Актуалізацію книги здійснюють соціокомунікативні інститути (бібліотеки, видавництва, книжкові фонди та організації) та фізичні особи (автори, читачі, журналісти тощо). Основними способами актуалізації книги в мережі Інтернет є публікації в соціальних медіа та влоги.

Бібліотечні публікації в соціальних медіа

Бібліотеки, покликані зберігати книжкове надбання людства та забезпечувати доступ до нього, все активніше використовують у журналістській діяльності соціальні медіа. Однак, обираючи новини для публікацій, вони зазвичай віддають перевагу не когнітивному потенціалу книги, а офіційним звітам про власні заходи та перепостам з інших сайтів.

Зокрема, згідно з власним моніторинговим дослідженням веб-сайтів провідних бібліотек України в 2016 році 56,7% новин присвячено заходам бібліотек, книжковим виставкам вдвічі менше — 23,9%, просвітницьким статтям — лише 2% [11]. Така сама тенденція зберігається і в мережі Facebook.

Сьогодні з 13 бібліотек загальнодержавного значення 9 мають публічні сторінки у Facebook. Здійснивши контент-аналіз акаунтів бібліотек у цій мережі впродовж останнього півріччя, виявлено три якісних рівні актуалізації книги:

1) високий (культурно-просвітницький): кількість публікацій в акаунті, присвячених книзі, становить понад 60% (у матеріалах обґрунтовано актуальність книги, її духовний та інтелектуальний потенціал для суспільства; використано публіцистичний стиль);

2) посередній (інформаційний або сигнальний): книзі відведено майже 30% публікацій, інформацію подано "сигнально" в стилі офіційних звітів про виконану роботу;

3) низький (відособлений від книги): публікацій про книгу немає, натомість здійснюється активне поширення новин зі сфери цільового призначення бібліотеки: техніки, медицини тощо.

У системі соціально-комунікаційної діяльності процес "актуалізації інформації" розглядається як сукупність дій з: 1) оновлення, розширення, відновлення інформації для забезпечення ефективності її використання; 2) упорядкування мовних конструкцій згідно зі стилістичною метою спілкування; 3) визначення семантико-стилістичних акцентів і наголосів; 4) змістового обмеження мовних одиниць відповідно до несподіваних мовних зв'язків [5].

Безперечним лідером з актуалізації книги серед бібліотек загальнодержавного значення України є Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного (ДНАББ ім. В. Г. Заболотного), публікаціям якої притаманні високий рівень журналістської майстерності та когнітивного потенціалу: "Ukraine — terra cosacorum, Україна — козацька держава (презентація книги з фонду "Україна — козацька держава: ілюстрована історія українського козацтва у 5175 фотосвітлинах" до Дня українського козацтва); "Зниклий світ Підкарпатської Русі" — світ яскравих барв і пристрасті" (презентація книжкової виставки 21 вересня 2017 р.); "Олекса Грищенко. Динамоколір" — перше ґрунтовне й багато ілюстроване видання Віти Сусак" (презентація книги про відомого українського художника-авангардиста).

У публікаціях пріоритетне місце відведено когнітивному концепту видання — актуальності закладеного в ньому соціального сенсу, заради якого варто прочитати книгу. Правильною є і побудова тексту, починаючи із заголовка та ліду (одного чи кількох перших речень, покликаних заохотити читача ознайомитися з повним текстом публікації). Як приклади наведемо вдалі та невдалі ліди. Серед вдалих — ліди ДНАББ ім. В. Г. Заболотного: "Світ старовинних листівок... Як багато в

ньому загадок, таємниць і знахідок" (до виставки листівок у бібліотеці), "Альтанки — це один з найпопулярніших елементів садово-паркової архітектури, адже так приємно насолоджуватися відпочинком, з'єднавшись з природою, занурившись в мрії і роздуми за чашкою чаю або кави з приємним співрозмовником..." (до книжкової виставки про архітектурні композиції альтанок), "У давні часи, коли людство ще не було знайомо з інтернетом, інформаційний голод вгамовували популярні часописи..." (до виставки журналів кінця XIX — початку XX ст.).

Наведемо також приклади невдалих лідів бібліотечних публікацій у Facebook: "Старший науковий співробітник (ім'я та посада) запрошує до розмови про свої книжки і не тільки" (до зустрічі з автором), "16-го листопада у бібліотеці (назва) відбудеться семінар-практикум (назва), організований відділом (назва) для працівників бібліотек (цільове призначення)", "Першого листопада у бібліотеці (назва) відбулася непересічна подія. У товариському колі зацікавлених учасників — книгознавців, істориків, бібліотекарів, бібліофілів та інших поціновувачів книжкової культури презентували новий творчий здобуток фахівців відділу (назва) науковий каталог...". Для авторів означених лідів звіт про виконану роботу, а також піар установи-організатора пріоритетніші за культурну місію заходу.

Серед публікацій інших бібліотек виокремимо такі: поповнення фонду Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника видання Ярослави Мельник "І остатня часть дороги. Іван Франко в 1908—1916 роках"; позитивні відгуки на книгу "Книжкові знаки на книгах із колекції рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського"; книжкову виставку на честь 125-річчя від дня народження видатної поетеси Марини Цветасвої Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка.

Позитивною характеристикою публікацій є акцент на унікальності та рідкісності книжкових виставок і видань. Однак матеріалам бракує публіцистичного стилю викладу, особливих прийомів, що дають змогу перефокусувати увагу читача з форми книги (заходу) на її (його) зміст. У цьому разі корисною може стати методика "пояснювальної журналістики", що дає відповідь не лише на запитання "Що відбувається?", а й "Чому?" та "Навіщо?" читачу має бути цікавим матеріал.

Незадовільний рівень актуалізації книги характерний для акаунтів Державної науково-технічної бібліотеки України та Національної наукової медичної бібліотеки України, на яких, на кшталт світових інформагентств, публікують новини зі сфери техніки та медицини, не використовуючи повною мірою бібліотечні фонди.

Влоги

У ході дослідження зарубіжного контенту соціальних медіа виявлено, що нині доволі поширений такий формат актуалізації книги, як влоги (відеоблоги). Наприклад, основний зміст популярної сто-

рінки Books on Facebook (майже 800 тис. передплатників) становлять влоги сучасних авторів книг, які дають майстер-класи або відповідають на запитання користувачів. На сторінці публікують інтерв'ю з письменниками та поетами, проведеними на різних заходах, наприклад BookExpo America — щорічному книжковому ярмарку США.

Серед авторів влогів: американська письменниця Дені Шапіро, чий матеріал присвячено особливостям роботи письменника; політичний діяч та бізнес-леді Каліста Луїз Гринвіч; бізнесмен та ідеолог концепції Веб 2.0. Тім О'Рейлі; британський комік Рассел Бренд; американський письменник індіанського походження та кіносценарист Шерман Алексі. Автори влогів торкаються таких злободенних тем, як подолання залежностей, права нацменшин, виховання дітей, політичні та соціальні тенденції майбутнього.

Основна тематика сторінки Books on Facebook — книга, авторська творчість та соціально орієнтована проблематика. Водночас виокремимо і приховані недоліки платформи, серед яких — непрозорість пріоритету допуску до сервісу одних авторів перед іншими, а отже — корупційна загроза; брак контактів із бібліотеками (натомість є інформація про співпрацю з медійними особами, видавництвами) та несистемність; висвітлення творчості лише авторів-сучасників. Своєрідними посередниками між читачем і письменниками-класиками мають стати бібліотечні фахівці, що вже роблять перші кроки в галузі бібліотечної журналістики.

Сьогодні в Україні формат влогів використовують фахівці Національної бібліотеки України для дітей, в якій регулярно відбуваються зустрічі з авторами в межах проекту "Книгодні з Академією", а також Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, на сторінці якої опубліковано відеодоповідь її генерального директора В. Попика на міжнародній науковій конференції "Бібліотека. Наука. Комунікація"; користувачів також запрошують до обговорення порушених питань.

Одним із різновидів влогів є буктьюби (влоги з оглядами книг від читачів). У межах дослідження проведено порівняльний аналіз буктьюбів, авторами яких є влогери та бібліотечні фахівці. Першу групу буктьюбів обрано за кількістю переглядів на YouTube, це найпопулярніші влоги (наприклад, "It's Max: Comics/Books/Lifestyle" та "Adventure of Nadya"). Другу групу становлять влоги, створені фахівцями Харківської державної наукової бібліотеки В. Г. Короленка під час Локальної школи бібліотечного журналіста ХДНБ ім. В. Г. Короленка 2013 року. Методика створення влогів як одна з перших концептуальних засад освіти бібліотечного журналіста в Україні започаткована автором статті та викладена у попередніх публікаціях [9; 10]. Серед найвдаліших буктьюбів учнів Школи бібліотечного журналіста виокремимо огляди книг: Д. Кедрін "Зодчие": мініатюрне видання з фондів ХДНБ ім. В. Г. Короленка

майстра Маруняка; К. Фламаріон "Кінець світу" (1895); В. Козоріз "Нариси з історії великого хутора" (2011); К. Зімон "Багато гарного за малу ціну" (2013); "Історія солодкого життя: нариси з історії виробництва солодощів у Харкові" — ювілейне видання до 75-річчя Харківської бісквітної фабрики (2010). Висвітлення історичного, культурного, соціального значення книги, її актуальності для сучасного читача сприяло успішній реалізації завдання, поставленого Школою бібліотечного журналіста.

Порівняльний аналіз проводився за двома основними критеріями: присутність автора в кадрі; автопортретність (відкритість авторської позиції) й смислове навантаження твору (рівень його актуалізації). Виявлено, що метою популярних на YouTube влогерів була презентація не книги, а здебільшого власної персони. Розповідь про видання становила не більш як 30% хронометражу буктьюбу, а книга цікавила влогерів переважно в контексті дизайну чи модних тенденцій. І навпаки, влогери — бібліотечні фахівці не були присутні в кадрі, проте змогли зацікавити глядачів виданням. Актуалізацію книги було реалізовано завдяки внутрішній фаховій та особистій повазі до неї як до хранительки смислів соціального хронотопу людства.

У порівнянні різних підходів до популяризації книги доречною є класифікація її поціновувачів від М. Лісовського: бібліофіл — справжній знавець і поціновувач не лише зовнішнього боку, а й внутрішнього змісту книги, котрий піклується про те, щоб вона якнайкраще виконувала культурне призначення; бібліоман — любитель книг передусім з їх зовнішнього боку, що у колекцію прагне дібрати книги за критеріями розкоші, раритетності, формату, якості паперу, належності певному майстру, майже не зважаючи на зміст [12]. Реалізувавши просвітницьку місію книги у буктьюбах, бібліотечні фахівці, на відміну від пересічних влогерів, виявили себе як справжні бібліофіли.

Проведене дослідження уможливлює такі *висновки*:

1. Книгу можна розглядати як засіб журналістської діяльності та аналог журналістського твору, якщо вона має певний набір критеріїв, як-от: документальність (історичне підґрунтя), соціальна злободенність, психологічні засади та філософські канони. Книгу можна не лише поставити в один ряд із журналістськими творами, вона здатна конкурувати з ними, оскільки надає ширше уявлення про події та явища, пропонує логічну лінію виходу з проблемних ситуацій. Такі особливості дають читачеві змогу зіставити їх із власними, послуговуватися моделями подолання труднощів у реальному житті. Водночас засоби масової інформації, керуючись принципами оперативності та сигнальності, висвітлюють події ситуативно та фрагментарно, що унеможливлює комплексний причинно-наслідковий аналіз поточного життя.

2. Система актуалізації книги є доволі розрізною, адже її учасники не мають налагоджених зв'язків. Серед найактивніших — соціокомунікативні інститути (бібліотеки, видавництва, книжкові фонди та організації), фізичні особи (автори, читачі, журналісти тощо). Основними способами актуалізації книги в мережі Інтернет є публікації в соціальних медіа та влоги. Ефективність актуалізації книги в соціальних медіа можна забезпечити завдяки:

— усвідомленню книги всіма учасниками її актуалізації як комуніката, що містить важливу для користувача інформацію, котра здатна впливати на його майбутнє, сприяти формуванню особистості, вибору професії та життєвих пріоритетів;

— застосуванню продуманих смислових і стилістичних акцентів, що допоможуть змстити увагу користувача з форми книги (заходу) на її зміст — суспільну цінність, культурний, духовний та когнітивний потенціал;

— активнішій участі бібліотечних фахівців у процесі актуалізації книги через підготовку буктьюбів, буктрейлерів, що відповідають нормам журналістики тощо.

Перспективою подальших досліджень є аналіз актуалізації книги в бібліотечній журналістиці країн Європи; обґрунтування системи актуалізації книги з урахуванням ролі всіх її учасників.

Список використаної літератури

1. Бондар Ю. В. Дон Кіхот як дзеркало "книжкової соціалізації" / Ю. В. Бондар // Вісник Книжкової палати. — 2017. — № 1. — С. 29—33.
2. Бондар Ю. В. Перша інформаційна. Правадавництво: зародження та розвиток видавничої справи у процесі суспільно-політичних трансформацій Стародавнього світу : монографія / Ю. В. Бондар. — Київ : Персонал, 2016. — 559 с.
3. Григорян М. В. Пособие по журналистике / М. В. Григорян. — Москва : Права человека, 2007. — 192 с.
4. Земля Тургенева: документальный телефильм / Автор и режиссер Д. Луньков. — Саратов-телефильм, 1981.
5. Ильганаева В. А. Социальные коммуникации (теория, методология, деятельность) : словарь-справочник / В. А. Ильганаева. — Харків : КП "Городская типография", 2009. — 392 с.
6. Клічак В. У пошуках "першокниги" / В. Клічак // Вісник Книжкової палати. — 2017. — № 1. — С. 10.
7. Косачева О. А. Когнитивный потенциал книги в актуализации "ушедших" социальных смыслов / О. А. Косачева // Культура. Наука. Творчество : XI Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 4 мая 2017 г. : сб. науч. ст. / М-во культуры Респ. Беларусь, Белорус. гос. ун-т культуры и искусств ; редкол.: Ю. П. Бондарь [и др.]. — Минск : БГУКИ, 2017. — С. 271—276.
8. Косачева О. А. Опыт профессиональных СМИ в библиотечной журналистике: перспективы внедрения / О. А. Косачева // 500 гадоу беларускага кнігадрукавання : матэрыялы міжнароднага кангрэса: XIII Міжнародныя кнігазнаучыя чытанні, Мінск, 14—15 верасня 2017 г. / Нацыянальная бібліятэка Беларусі. — Мінск, 2017. — Ч. 2. — С. 158—163. — Библиогр.: 10 назв.
9. Косачева О. А. Медиа-конвергенция и интернет-журналистика / О. А. Косачева // Перша Всеукраїнська школа бібліотечного журналіста : метод. матеріали ХДНБ ім. В. Г. Короленка, 21—24 жовт. 2013 р., м. Харків / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка [та ін.]. — Харків : ХДНБК, 2013. — Режим доступа : 1 электрон. опт. диск (CD-ROM).
10. Косачова О. О. Журналістська діяльність бібліотек Харкова на світових відеохостингах / О. О. Косачова // Короленківські читання 2014. "Бібліотеки, архіви, музеї: формування цифрового регіонального простору" : матеріали XVII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 8 окт. 2014 р.) / Харків. держ. наук. бібліотека ім. В. Г. Короленка, Харків. держ. акад. культури, Харк. обл. від.-ня (філ.) ВГО "Укр. бібл. асоц."; [уклад. Куніч О. П.; редкол.: В. Д. Ракитянська (голова) та ін.]. — Харків, 2015. — С. 124—137.
11. Косачова О. О. Новинна інтернет-журналистика провідних бібліотек України / О. О. Косачова // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 12. — С. 38—43.
12. Куфаев М. Н. Библиофилия и библиомания (Психологическая библиофилия): репродукционное издание / М. Н. Куфаев. — Москва : Книга, 1980. — 120 с.
13. Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики : учебник / Е. П. Прохоров. — Москва : Аспект Пресс, 2009. — 351 с.
14. Сенченко М. "Великі книги" і як їх визначити — технологія Мортімера Адлера / М. Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2015. — № 6. — С. 3—8.
15. Сенченко М. Книга як засіб покращення іміджу України в умовах інформаційних війн / М. Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 9. — С. 3—8.
16. Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации : учебное пособие / А. В. Соколов. — Санкт-Петербург : Изд-во Михайлова В. А., 2002. — 461 с.
17. Шатрова М. Теорія книгознавства на початку XXI століття / М. Шатрова // Вісник Книжкової палати. — 2017. — № 1. — С. 3—5.

Соціокомунікативний феномен книги розсмотрен с позицій теорії журналістики; підтверджена соціальна значимість книги и необходимость процесса ее актуализации. Предложены критерии актуальности книги, выводящие ее на уровень журналистского произведения. Очерчена система актуализации книги, проанализированы эффективные средства актуализации книги в современном медиапространстве. Выявлены перспективные направления процесса актуализации книги силами специалистов информационно-библиотечной отрасли.

The socio-communicative phenomenon of the book is considered from the standpoint of the theory of journalism; confirmed the social significance of the book and the need for a process of its actualization. Suggested criteria for the relevance of the book, which bring it to the level of journalistic work. The system of actualization of the book is outlined, effective means of updating the book in modern media space are analyzed. The prospective directions of the process of actualization of the book by the specialists of the information and library branch are revealed.

Надійшла до редакції 2 січня 2018 року